

Βούτσεκ του Μπύχνερ, από την ομάδα Σημείο Μηδέν

Νατάσα Κεφαλληνού

13/12/2013

Ο στρατιώτης Βούτσεκ ζει σε ένα στρατόπεδο. Έχει επιφορτιστεί με το ξύρισμα του λοχαγού του, ενώ κάνει το πειραματόζωο για λίγες πενταροδεκάρες στο γιατρό του στρατοπέδου. Ο Βούτσεκ ζει έγκλειστος μέσα στη φτώχεια και την εξαθλίωση, τη μιζέρια, τη δειλία και την αναξιοπρέπεια. Θολωμένος θα σκοτώσει τη Μαρία, τη γυναίκα του και μάνα του παιδιού του, γιατί τον απάτησε. Στη φυλακή της κοινωνίας και του μυαλού, αδυνατεί να βρει άλλη λύση πέρα από την καταφυγή στη βία. Βία που δεν στρέφεται ενάντια στους δυνάστες του αλλά στην αδύναμη Μαρία, έναν από τους ελάχιστους ανθρώπους για τον οποίο τρέφει συναισθήματα, πράττοντας μια πράξη που στρέφεται εν τέλει ενάντια στον ίδιο του τον εαυτό. Η υπόθεση βασίζεται σε πραγματικά γεγονότα.

Γιατί όμως ο Βούτσεκ δεν εξεγείρεται, στρεφόμενος ενάντια στους βασανιστές του; Το «υποκείμενο Βούτσεκ» αποτελεί μια θρυμματισμένη ταυτότητα, παράγωγο μιας κοινωνίας επιτήρησης, μιλιταρισμού, θρησκευτικής προσήλωσης, ηθικισμού και νομιμοφροσύνης, αδυνατεί ακόμη και να σκεφτεί τη δυνατότητα της εξέγερσης. Το αδιέξοδό του μεγαλώνει μέρα με τη μέρα, και οι ματαιώσεις δεν έχουν τέλος. Ο αγώνας να επουλώσει το τραύμα της κατακερματισμένης του ύπαρξης είναι μάταιος. Στο αποκορύφωμα του παραληρήματός του, γίνεται δολοφόνος διεκδικώντας και εκείνος για μια έστω στιγμή το ρόλο των καταπιεστών του. Ούτε αυτό όμως οδηγεί στη λύτρωση. «Το υπαρξιακό αδιέξοδο ενός παρία της κοινωνίας, μετατρέπεται σε τραγωδία του ανθρώπινου όντος, ώσπου τίθεται σε όλη του την ένταση το αγωνιώδες και βασανιστικό ερώτημα “Προς τι ο άνθρωπος;”» τονίζει ο σκηνοθέτης της παράστασης, Σάββας Στρούμπος.

Το έργο γράφτηκε το 1836 από τον 24χρονο γερμανό συγγραφέα Γκέοργκ Μπύχνερ (1813-1837), ο οποίος συμμετείχε ενεργά στα ριζοσπαστικά κινήματα της εποχής του γράφοντας μεταξύ άλλων και κείμενα διαμαρτυρίας για την υποστήριξη των καταπιεσμένων χωρικών. Για τη δραστηριότητά του αυτή καταδιώχτηκε από την αστυνομία και κατέφυγε

στη Ζυρίχη. Ο Μπύχνερ πέθανε από τύφο πριν προλάβει να το ολοκληρώσει. Το έργο του Γκέοργκ Μπύχνερ, «Βούτσεκ», ανήκει στα πιο πολυπαιγμένα θεατρικά στο παγκόσμιο ρεπερτόριο. Στην εποχή του δε είχε θεωρηθεί εξαιρετικά πρωτοποριακό. Παρά τη χρονική απόσταση που μας χωρίζει, πρόκειται για ένα κείμενο επίκαιρο, που αναδεικνύει τον παραλογισμό και τη βαρβαρότητα των σύγχρονων εκμεταλλευτικών κοινωνιών.

Η παράσταση που έφτιαξε η ομάδα Σημείο Μηδέν είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα. Όλα εξελίσσονται σε έναν αποστειρωμένο χώρο, εν τη απουσία σκηνικών, σαν να επρόκειτο για ψυχιατρική κλινική. Στον ελάχιστο χώρο ενός μακρόστενου ξύλινου διάδρομου, οι 4 ηθοποιοί (Μιλτιάδης Φιορέντζης – Βούτσεκ, Ελεάνα Γεωργούλη – Μαρία, Δαβίδ Μαλτέζε – λοχαγός, Δέσποινα Χατζηπαυλίδου – γιατρός) βρίσκουν χώρο για να απλώσουν μια πληθώρα εκφραστικών μέσων, δίνοντας μια ριζοσπαστική εκδοχή σωματικού θεάτρου, όπου η κίνηση αναλαμβάνει ισότιμο/ισάξιο ρόλο με το κείμενο.

Οι εναλλασσόμενοι ρόλοι, οι κατακερματισμένες εικόνες και σκέψεις, η διάσπαση της συνέχειας, δημιουργούν μια αίσθηση διαρκούς στροβιλίσματος, που δεν αφήνει το θεατή να εφησυχάσει. Το κοινό παρακολουθεί τα τεκταινόμενα από απόσταση αναπνοής, κι αυτός ο συγχρωτισμός οδηγεί την ένταση στο απόγειό της. Η σκηνοθεσία αυτή υπηρετεί θαυμάσια τη θρυμματισμένη ταυτότητα του Βούτσεκ αλλά και το ίδιο το κείμενο, που είναι γραμμένο με ρυθμό παραληρήματος σε εξέλιξη, χωρίς λογική διαδοχή.

Η ομάδα των ηθοποιών –με προεξέχοντες τον Μιλτιάδη Φιορέντζη και την Ελεάνα Γεωργούλη– δίνουν ένα καλοδουλεμένο, σφιχτό και δυναμικό αποτέλεσμα που δεν μπορεί παρά να καθηλώσει το θεατή. Ο Μιλτιάδης Φιορέντζης με μια εξαιρετική ερμηνεία ως Βούτσεκ κατορθώνει να κάνει τους θεατές συμμέτοχους σε μια σχεδόν κλινική παρατήρηση. Η μουσική από το αλλόκοτο μεταλλικό έγχορδο όργανο που παίζει κατά τη διάρκεια της παράστασης ο Δαβίδ Μαλτέζε δημιουργεί μια αίσθηση τελείως σκοτεινή, σαν να εξελίσσονται όλα στην κόψη του ξυραφιού. Τη μετάφραση υπογράφει η Ιωάννα Μεϊτάνη, τη σκηνική εγκατάσταση-κοστούμια ο Γιώργος Κολιός, την κατασκευή σκηνικού ο Χαράλαμπος Τερζόπουλος, τους φωτισμούς η Χριστίνα Θανάσουλα.